Број 270. У Новом Саду, у уторак 30. новембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За остале земље на четврт године 10 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 84 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За остале земље на четврт године 14 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке вреће оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Шта се догодило у Србији?

Из дубина и из понора протурадикалних листова у Србији разлеже се лелек и јаук, каквог од скора незапамтисмо Као змије сикћу на млађе радикале, што нису били непопустљиви, називају их издајницима радикалног начела, а уз то довикују: Зато сте допустили да се састави нова влада, зато сте допустили да не дође одмах до нових избора. јер вам је било жао за 15 динара посланичке дневнице. А сву ту вику надмашује им крик: „Још има људи у Србији, који се грозе догађаја од 29. маја . .“ А то значи: Где си Александре без тебе се скоро не дочепасмо владе.

Човек понекад највише може научити од противника. И кад су данас противници радикала ван себе, натурује се већ у напред мисао, да је радикална странка у Србији изашла доста добро из ове кризе.

Тешко ономе, кога противници хвале и то још онакви противници, који плачу због 29. маја, и одушевљавају се за сина Артемизиног. Но да оставимо сву ту кукњаву на страну, и да промотримо прилике, те из њих извучемо рачун.

У радикалној странци у Србији почео је још пре 29. маја процес распадања на два крила. Тај процес се продужио и после 29. маја. То је у осталом наступило и код свију других странака у Србији. Одвише велике и одвише слабе странке се увек цепају.

Одвише јака странка, која се не боји својих противника, губи ону велику копчу, која везује појединце и зове се: заједничка опасност. И тада оне разлике које постоје код појединаца, избијају све јаче на видик и долази до цепања. Одвише мале и слабе странке, које нису у стању да се учврсте, цепају се такође, јер појединци беде један другог за неуспех. Зато је прсла либерална странка на три стране, зато се цепа тако звана сељачка странка на самоме почетку.

Разлике које постоје међу људима великих странака, а мора их постојати бар у појединостима, избијају све то јаче на видик, чим нема опасности. Природно је, да у часу опасности то попушта

Но кад почне једном процес распадања, онда га је често тешко задржати Онда је он кадшто јачи од свега другог, нарочито кад борба створи највећу огорченост те већ превладају лични моменти. Кад је у Србији процес распадања отпочео у радикалној странци, чињени су покушаји да се то распадање задржи, јер су прилике Србијине данас тако судбоносне, да она треба јаку странку, јер све друге странке осим радикалне још за дуго време не могу долазити у рачун.

Покушај, да се поново стопе оба крика радикалне странке и створе чврсту целину, није испао за руком Остала су оба крила, као две сродне, али засебне целине те су створиле савез и савезну владу.

Ни једна савезна влада у Србији није била дуга века. То је зато, што су прилике у Србији још увек мало сређене и мало пречишћене те сваки час искрсавају тешкоће.

Тако се разбила и савезна влада, која је састављена била из оба крила радикала Узрок разлазу је био други него повод, но о њему сад није речи.

Кад је пала Грујићева влада, наступиле су велике тешкоће. Ни једно ни друго крило радикалне странке није имало за себе већину. Оно мало нерадикала у скупштини таман су довољни да гласају уз оно крило које није на влади, па да оборе владу. Најприродније је било распустити скупштину и расписати нове изборе. Али ван тога, што има изгледа да би и после нових избора све остало по старом, било је веома крупних, животних разлога да покушај са новим изборима не буде сад.

У овај мах нема буџета, а на дневном реду су два питања која гору и која треба најпре угасити. Једно је изиђивање важних железничких кракова, друго је оружање. Да се распустила скупштина, и да су се расписали нови избори, изгубило би се време од 2 и по до 3 месеца.

Било је људи који су стрепили од тог губитка времена. Противници радикалне странке виде кукавиштво, што је попустило ово ил оно крило радикала, виде у томе страх да посланици не изгубе 15 динара дневнице. А међутим је баш ова криза показала зрелост и пожртвовање радикалне странке као целине.

Није трајала криза десетак дана што су оба крила радикала хтели да саставе владу, него што нису хтели. Они су се нудили И да се криза свршила тако, да су поново ушли и млађи радикали у министарство, противници би викали: Јадници, слизали сте се, јер сте и једни и други хтели да будете министри. Међутим свршило се тако, да се млађи радикали нису примили да уђу у кабинет, али су обећали, да ће помагати старије и омогућити им да посвршавају што пре све послове који су у интересу Србије

И таквим људима довикују којекакве политичке рите: Жао вас је 15 динара дневница! Али то само могу они, који воде политику из личног рачуна, поштеном политичару таква реч не би ни на памет пала.

Највећи део Србије је данас у радикалној странци. Погрешке и врлине те странке сматрају се као погрешке и врлине Србијине. И ако ћемо по томе, ми можемо са решењем кризе бити задовољни. Радикална странка показала је у овој кризи свести и пожртвовања.

Кад се ломи и крха по поле онако велика странка као што је радикална у Србији. тешко је да се за време тог процеса не осете јаке трзавице у целој земљи. Тај процес ломљаве пао је у веома судбоносне дане. Било да се процес распадања заустави, било да даље напредује, свакојако је радикална странка показала, да има људи родољуба, који воде пре свега добро рачуна о својој отаџбини и који имају много више памети, а да би их александрове и артемизине креатуре могле гуркати куд је њима воља.

Ми смо у току ове кризе видели толико родољубља и свести у радикалној

ПОЛИСТАК.

ТАТУ.

Octave Mirbean.

Госпођа Белард, посредница за набављање слугу, требала је да ми нађе говедара; једног дана довела ми је једно сирото, мало дете, благо, ћутљиво, слабо и страшљиво, као млада срна.

— Ово мало добро већ много обећава у светском животу! — рече госпођа Белард — зна већ све. Можете га, господине, поставити где хоћете!

И ако ме хвалисање гђе Белард није одвише одушевило, ипак сам узео малога. Дете ме је толико занимало, да се ни за тренут нисам колебао и решио сам га намењеног посла. Узео сам га у кућу, као какву нежну, малену играчку — или као какву ретку птицу, мало псето, као лепу мачку, а само због красоте његове, да му могу гледати очи и мотрити покрете његове. Живео је у кући а није имао друге дужности, до ли да се љупко креће и гледа на мене. Никада ми није рекао гласне речи. Само су му очи говориле; два велика, блага ока, просипала су понизност и обожавање.

Звао се Тату, што значи, малени гуштер!

Тату! Особито име што страно звучи, мало се осећа на задај гамије, а подсећало је на домовину наранџи и банана. И он сам није знао, откуд је добио то име а још мање, ко га је тако назвао? У опће ништа више није знао о себи, до ли да се зове Тату.

Нисам ни ја могао да разумем зашто је добио то име, јер на лицу његову не беше ничега, што би потврђивало ово страно и необично име; име, што далеко преко оцеана носе малене животињице, светлуцава зелена тела, по мрачним прашумама и ију по глибу. На лицу му не беше ничега страног, било му је као у деце наше државе, као у малога бретонца, који исто тако познаје тишину јеловика, као и утеху песковитих обала и дивљину пустиње. А он ништа није знао о јеловику, о песковитим обалама и пустињама. И ништа друго није знао, само то, да су га Тату звали.

Одакле је дошао? Ни то није знао. Доуше сећао се, али само врло летимично и магловито, да су га водили за руку док је био врло мален, да се врло полагано васпитао по старим кућама, — свакако не за шта велико — а судећи како су куће на њ утецале, морале су бити или тавнице или сиротишта. Ове зграде биле су дупком пуне ситним, маленим и болесним створењима, која су им наличила, и купила се овде из свију углова и кутова људске беде. Највише их је умрло. Често се могло видети, како поред чкиљавих свећа носе на гробље малене мртвачке сандуке, уз једнолико мрмљање пратилаца. Са малених и белих дечјих постељица узлетеле су душе к небу сваку ноћ. Али на њихова места увек су долазили други, са маленим белим ручицама, са великим упитним очима и болећивим лицем. Постеље никада нису биле празне, а ни мртвачки сандуци. А на гробљу су се мрачни дрвени крстови све више збијали један уз други.

Малише су неговале жене жуте као восак, црно дугачко одело вукло им се по земљи, повезане црном повезачом, а усне им отврдле од вечите молитве, као цветне леје, када их смрзне северни ветар. И на Тату су оставиле трага ове куће, у којима су звона звонила дан ноћ, хладни ходници, двориштa као у манастирима ограђена плотом, камени зидови на стубове и црквице, оставише на њему траг неке тихе грозе, страха, неизвеснога, као што су му биле и све његове успомене и слике, што су му се будиле у души.

После дугог испитивања дознао сам најпосле, да су га када је оставио старе куће сместили код породица где су га приморавали да ради најниже послове, где је морао вршити послове врло тешке и претеране за његове слабе мишице. Прљави старци нападали су га, бесне мегере искрвавиле су га бијући га. Али у његовој души не остаде гада нити мржње због рђавог поступања. Са чистог кристала детиње душе све је склизало.

Отприлике после две године, паде Тату у велику тугу. Често сам га налазио са сузним очима.

— За што плачеш? — питао сам га.

— Тужан сам!

странци, да смо задовољни. А да можемо бити задовољни, у том нас утврђује онај неизмерни лелек и јаук оних, који би оба крила радикалне странке, да могу попили у чаши воде.

Како је Тиса прошао у Марошвашархељу.

Телеграфска жица донела је јуче кратак извештај: да је у Марошвашархељу приликом збора либералне странке било незнатног изгреда. Према томе могао би човек мислити, да је тамо иначе све ишло као намазано и да је министар Тиса са правцем своје политике побрао лаворике. Али се баш не мора увек крв пролити, па да се каже, да је неко са својим радом пропао. Има и моралне пропасти, а и та тек нешто значи.

После пораза у Ђуру, министар Тиса пошао је у Ердељ, у Марошвашархељ, где је опозиција врло јака. Али су Тисини верни тако известили Тису, да ће му овде цело грађанство тапшати, само нека дође. И Тиса се кренуо са великом парадом, засебним возом, у пратњи многобројних посланика владине странке, а вратио се нерасположен, јер су га испратили каменицама и неко је из гомиле у два маха пуцао на Тисина кола, али срећом није било веће несреће. И најзад се цела парада свршила тим, што су хусари разјурили опозицију.

*

Кад је Тиса ушао у саму варош, у граду је владала тако рећи гробна тишина. Грађани су спустили завесе на прозорима, а на свима опозицијоним домовима виле су се црне заставе. Збор је био у гостионици „Трансилванији“, коју су опколили жандари, а доцније је дошла и војска и поставила кордон. Кад је Тиса говорио, на пољу су се чуле грдње — а пред самом гостионицом на једном багрену обесили су од дрвета начињену прилику, која је тако начињена била, да је личила на министра Тису. Једна друга опозициона група обносила је по вароши црн мртвачки сандук, на коме је писало: „Мађарска уставност“. Жандари и војска хтели су да разјуре светину, али свет поче бацати камење и подкапетана Баршаја однели су кући рањеног. Грађанство се иначе држало достојанствено, и гњев је избио тек онда, кад се Тиса враћао на железницу. Каменице су падале на кола и неко је из гомиле у два маха пуцао из револвера. Једна „омнибуска“ кола су претурена и сломљена. Настала је ужасна гужва, жандари нису могли да изађу на крај са демонстрантима и морали су се умешати и хусари са сабљама. Рањених има много.

Тако се свршио овај Тисин — излет у народ.

Саборски одбор.

(Седница 26. новембра 1904.)

Уважен је уток пароха Луке Поповића и др из Панчева, против одлуке адм. одбора вршачког, да су они дужни сваке године доказати, да су до 1. (14.) окт. свој порез на сесију подмирили.

Поводом утока црк. општине фијуманске у ствари избора перовође и управитеља решено, да иста општина има поново исписати стечај на то место, тачно означивши делокруг и берива истог, те по потврди истог закључка адм. одбором, нови избор да обави.

Одбијен уток Вл. Ристића, против издавања црквене куће под закуп и потврде истог чина по адм. одбору, пошто му није пошло за руком да докаже, да је дотична црквена скупштина била незаконита, јер да није био довољан број чланова.

Одбијен уток Дим. Ђурђа из Хрњакова, против пресуде адм. одбора, да има накнадити црк. општини неки дуг и сносити истражне трошкове.

Одбијен уток Лазара Обичана из Соке, против избора Луке Јованова за председника црк. општине. Исто тако и уток Крсте Петрова и др., против избора Мите Васића за председника црк. општине, јер није ничим доказао својих навода.

Одлучено, обратити се представком на министра-председника, да је криво његово тумачење, као да све управне трошкове имаду да сносе само два фонда и то неприкосновени и клирикално-школски и неосновано је тога ради позивање на §. 24. прев. рескрипта од г. 1868., јер је тај §. могао онда важити, кад није ни било других фондова, него само та два и још по неки мањи фонд, а данас други фондови износе у целости више но та два фонда, и што је баш ради тих других фондова увећано и чиновништво и порасли управни трошкови.

Саслушан и узет је на знање извештај фондовског фискала о прикупљању грађе за парницу ради манастира Ходоша.

Одлучено покренути парницу против Румуна на исплату дужних верозаконских приноса и саборских троштова из доба до деобе.

Узет је на знање отпис владе, да је наложила кр. жупанијској области, да путем оврхе истера од Грегетежана дужни верозаконски принос и саборске трошкове, те ће се тога ради доставити надлежној области потребни искази.

Наређена је оврха против свију дужника свешт. удовичком мировинском фонду.

Није узета на знање изјава управе манастира Хопова, да не може у фондове унашати вишка, јер да има отплаћивати дугове, из разлога, што је и вишак тај а и отплата дугова узето у прорачун, те је у ствари тај вишак само нешто мањи, но да није манастир задужен.

Обустављена је исплата камата управи манастира Кувеждина све дотле, док не пошаље овамо уложне своје књижице на увид.

Упућен је архидијецезални административни одбор, да донесе коначну одлуку у ствари избора односно потврђења Јована Ђуричића за председника општине у Руми с обзиром на решење министарства и на §. 14. највишег рескрипта.

На молбу друштва »Змај« издаће се истоме друштву изјава, да ће саборски одбор примити имовину истога у своје руковање у случају престанка тога друштва.

Упућена епархијској конзисторији горњокарловачкој притужба Симе Живковића из Двора, против тамошњег пароха.

Осим тога одбијене су неке молбе за припомоћ односно зајам, а решено много ствари мање важности.

Руско-јапански рат.

Пробио је клин кроз врећу. Јапанци за то немогу да јуришају на Порт-Артур, што им је војска тако ужасно издесеткована, да несме и неможе ништа да предузима, док јој не стигну нова јака појачања, боље рећи, док не дође само нова војска. Уједно се износи, како кретање нових јапанских чета иде тако тешко и споро, да су разочарани и забринути услед тога и у самом Токију. И верују у њему, да Јапанци своје нападе на Порт-Артур неће моћи обновити пре краја јануара, а по другима тек у фебруару. Ето разлога, због којих износе Јапанци и њихови пријатељи оне јучерање и ономадашње вести, да ће Јапанци сад покушати „глађу“ да примерају Порт Артур на предају. Да је и оно лак, да је у Порт-Артуру стање врло бедно, доказује најбоље јучерањи брзојав из Мукдена, где је стигла вест из Порт-Артура, да је расположење у руској портартурској војсци најбоље. Да се пак Јапанцима никако не чека са предајом Порт Артура, најбољи је доказ и то, што су чак и са својих бродова скинули топове и њима бомбардовали град. Но све је било у залуд. Из свега овога најбоље се види, за што морају да ничу вести као печурке, да је овај ил онај руски брод погођен 164 пута и да Јапанци, који су уништили већ порт артурску флоту бомбардују још увек сваки закутак пристанишни, да погоде и руски брод, ако се тамо случајно скрио.

Јапанско стање све је очајније. Док сваког дана стижу све новије руске чете боље од бољих, дотле Јапанци довлаче све зрелије људе који и од 10, 15, и 20 година овамо, бацили пушку у крај, те радили уз плуг и гледали своју кућу и своју породицу, доносе дакле само лошији материјал па и за тај немају ни одела, како треба. Осим тога Порт-Артур им непрестано гута силне хиљаде најбоље војске. Тек падом Порт-Артура могли би мало дахнути, јер тад не би требали све нове и нове војске да шиљу против њега, већ би могли и колија послати Ојами у помоћ. Отуда и они очајни напади јапански на Порт Артур. Но све бадава, Порт-Артур, та ужасна гробница јапанска, прогутао им је далеко преко сто хиљада људи, а прогутаће још и више. Он ће им доиста и скрхати врат.

Новије вести ово су:

Борба око Порт-Артура.

Јапански губитци.

По званичним јапанским извештајима, Јапанци су последњих дана месеца октобра п. н. претрпели врло велике губитке.

— А за што си тужан?

— Не знам!

— За што ме не волиш више Тату.

— О како да не! Јако вас волим, али волим и свој завичај!

— Твој завичај? Та и не знаш га!

— Можда баш за то; јако бих волео тамо да се вратим!

— Човек не може да се врати онамо, одакле није дошао!

— Па ипак!... И за то сам тужан, због тога плачем!...

Једнога дана опет ми ово рече:

— Ноћас сам сањао о мојем завичају! То је сјајна држава, у небеским висинама, пуна звонких гласова.. Пустите ме, да се тамо вратим!

— Куда ћеш?

— Ићићу право истоку, све док не стигнем онамо!

Трудио сам се да му скренем мисли са те ствари, поклонио сам му тканине и траке; дао сам му сребрну козу, неке длаке као свила, али он се није дотакао ни тканина ни трака, а једног вечера изгубио је козу у шуми.

Тату се одједном јако променуо неспретно се кретао, велике, благе очи његове гореле су у грозници. Морали смо га метнути у постељу.

Пао сам у очајање.

Једне ноћи, када сам бдио крај његове постеље, ухватио ме је за руку и рече ми тихим изумирућим гласом:

— Како сте добри, што ми најпосле дозвољавате, да се одселим одавде!... Већ је два месеца, како свеудиљ путујем, путујем... моме завичају!...

Грозница се угасила у очима му. Удови му опет добише стару љупкост и драж. Али сам видео, да се гаси овај млади живот.

Миловао сам га по челу.

— Немој говорити, Тату, то ти не чини добро! Спавај, моје дете!

Али није послушао, наново је почео говорити све слабијим гласом, тако тихо и шапатом, као кад се поветарац игра с лишћем у летњим ноћима.

— Ви сте тако добри... И ја вас тако волим... Већ сам мислио да никада нећу сврху постићи... Тако сам био уморан! Помислите само, већ два месеца путујем дању ноћу.. Завичају моме! А јуче сам најпосле угледао лепи завичај мој... Још неколико тренутака и ја сам тамо!.. О како је дивна држава!... Плива у сјају... Не може јој се краја догледати!... Како ће ми тамо добро бити!...

Стегло ми се срце.

— Тату, Тату! — викао сам. — Не говори тако!

— Овде је небески сјај! — рече Тату. — Јесте! — Најпосле... тамо сам! Ја...

Глава му паде на узглавник.

Тако је умро без икакве тужбе. Само му је ручица у мојој руци лако дрхтала. Смрт је на њ замахнула и лако га додирнула...

Превео: —**вић**.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и равмећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је **тамо Србин**

Само при нападу на спољна утврђења Ерлунгшана и на Суишан имали су три хиљаде мртвих и дванаест хиљада рањених. Четрнаести корпус њихов сасвим је издесеткован. И војска њихова, која напада на западу, претрпела је била у новембру за четир дана тако грдне губитке, да не може свој рад продужити, док јој се прорешетани редови не испуне. Усљед тога држи се, да седми корпус неће отићи из Дањног у Ојаман логор, већ ће се придружити војсци Ногија која опседава Порт-Артур.

Руско топништво.

Токијске вести наводе, како руско топништво које стоји под заповедништвом Штесељевим а под управом пуковника Никитина, тако изврсно делује, да му Јапанци одају свако признање. И Јапанци, да би изједначили своје топништво са руским, искрцали су један део топова са својих убојних бродова. Уједно су сад тек поставили и своје нове тешке топове од 28 цнтмт. У Токију су уверени, да ће се Јапанци тек онда одважити на нов јуриш, кад ти топови буду уништили своје и кад стигну јапанска појачања. То се може догодити тек средином јануара, а многи држе да пре фебруара Јапанци неће поново јуришати.

Јапанска појачања.

У Берлин је стигла вест, да кретање 7. и 3. јапанског корпуса, као и оног са Формозе, није ишло тако брзо и лако, као што су у Токију држали. Усљед силних губитака код Порт-Артура морају се тамо искрцати далеко више чета, но што се у Јапану мислило.

Бомбардовање руских бродова.

Из Токија јављају, како Јапанци још увек бомбардују сваки закутак у јапанском пристаништу, да би уништили и брод руски, ако се тамо случајно налази. „Севастопољу“ не могу да учине још краја и веле, како дању исплови из пристаништа, а ноћу се креће у њега бојећи се од јапанских торпедњача. Уједно јављају, како су јапанске торпедњаче напале „Севастопољ“ ван пристаништа, но како се не зна још крај борбе. Где су руске торпедњаче и контраторпедњаче, то Јапанци још не знају, јер не могу да их сагледају због велике магле У најновијем брзојаву, пак, веле, како јапанске торпедњаче не могу да се приближе пристаништу због велике буре.

Како је у Порт-Артуру.

Из Мукдена јављају, како су Јапанци престали јуришати на порт-артурска утврђења, јер су им губитци огромни и док не добију јака појачања не могу ни мислити на даље нападе. Још јављају, како се порт-артурска посада налази у најбољем расположењу.

Борба у Манџурији.

Званичан извештај.

Сахаров јавља од суботе, да су на десном крилу у 2 сата после подне видели где се више непријатељских мањих одељења креће. Кад се непријатељ приближио, дочекан је са јаком пушчаном ватром и поред великих губитака морао се повући.

Снага руске војске.

У Лондон је стигла из Тијенчина ова вест: Руска војска код Мукдена броји сад 400 хиљада војника. Од тог 40 хиљада припада коњици.

Јапанци у Манџурији.

Из Тијенчина јављају, да Јапанци на неутралном земљишту живо купују камиле. 2000 Јапанаца искрцало се у Кинчу. Из тога се изводи, да хоће да створе летећу колону, из својих положаја код Тијенлинга

Баш су то дивљаци.

У саборском одбору, расправљају се манастирски прорачуни. Један настојатељ метнуо у прорачун за 4 парадна коња 4 хиљаде круна, јер су садањи већ прилично омлитавили.

Види се јасно, да није забадава прошло скоро 1.900 година од онога доба, кад је Христос у свечаној прилици јашио на магарцу и то на позајмљеном.

Један члан саборског одбора устаде и признаде то. Па онда рече: Лепа ствар! И коњи за 4 хиљаде круна, били би врло лепи. само на жалост и врло бесни. Па кад би, не дај боже, извртали господина архимандрита, како би ми то одговарали пред народом? Не, не, сувише нам је драг живот смиреног и скромног господина, а да би га предали милости и немилости онако бесних хатова. Зато да побришемо ту своту из прорачуна.

Други смирени и скромни архимандрит, метнуо у прорачун 500 круна за пар хамова.

— Зар има хамова за 500 круна? запита ће једна незналица из саборског одбора. Хамови су, ако се не варам, 60—100 круна.

— Е, ал ово су парадни хамови, оковани с правим, жеженим сребром...

На то ће прихватити друга незналица радикална: — Ја сам слушао, да има таквих хамова. Ал важу, где има таквих хамова, тамо једу коњи златну зоб. Ал код нас не роди златна зоб, па не требају ни сребрни хамови... — Па побрисаше и ту своту, као и многу другу.

Е, што су вам то дивљаци, не роди више! Један био пре да прегледа манастир, па нађе у инвентару 300 фор. за парадне хамове. Није имао друга посла, но дај да их види. Кад тамо, лепи хамови, кључеви од никла, али и 300 форината нису 300 потура.

Окреће, преврће, загледа и никако их не пушта из руке. Напослетку ће га запитати игуман: — Шта тражите господине?!

— Па тражим драги камен у хамовима. Јер кад већ коштају 300 фор., мора да има у њима и драги камен. Ал сигурно је испао.

Ех, што су вам то дивљаци, то не роди више.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. децембра отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше поштт. претплатнике којима крајем новембра истиче претплата, да изволе исту за време, за месец децембар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Нова влада у Србији.

У јучерањој седници народне скупштине, Никола Пашић као председник нове владе. у свом говору истакао је, да ова скупштина има задатак, да изврши све, што је наговештено у престоној беседи. Он је саставио владу и нада се помоћи од „оба крила скупштинске већине“, да ће га, по обећању помоћи у том послу. У име самосталних радикала изјавио је Љ. Стојановић, да ће самостална група заузети критички, а не апсолутно опозициони положај, и да ће владу помагати, гдегод се слаже с њиховим начелима, и ако, као странка нису заступљени у министарству. Досадањи председник министарства, ђенерал Сава Грујић, заузео је своје председништво у државном савету

Ћирилица у општини.

Пишу нам из Маркушице: Дана 24. новембра (7. децембра) ове године, одржавана је одборска сједница управне општине Маркушица, те је на предлог овдашњег уваженог трговца и велепосједника Душана Петровића, одбор једногласно закључио, да се и у нашој општини од 1. јануара 1905. уредује ћирилицом — пошто смо ми у овој општини у огромној већини, а уз то нам је то право и законом зајемчено.

Један грађанин.

Парастос жртвама на Сливници.

Прекјуче, после службе, одржали су српски великошколци у београдској саборној цркви парастос сливничким жртвама, а по ле подне била је седница великошколског друштва „Побратимства“. Из Софије је дошла нарочита ђачка депутација да присуствује том помену, да би се на тај начин истакла омладинска заједница. Исто је тако одржан и парастос у цркви св. краља у Софији, где је присуствовало изасланство српских великошколаца.

Искључени ђаци са бечког универзитета.

Прошлог петка, били су немири на бечком универзитету. Сенат је држао седницу и решио, да се два ђака на свагда одлуче од даљег полажења.

Заступства Црне Горе на страни.

Са Цетиња јављају, да ће Црна Гора проширити сада своја заступства на страни. До сада је Црна Гора имала једно посланство (у Цариграду) и неколико конзулата. Сада намерава Црна Гора, да установи посланства у Бечу, Петрограду, Риму, Београду и Софији, а у Трсту, да установи конзулат.

Грозно!

У Хамбургу је ових дана осуђена једна жена, што је таманила још нерођену децу. Оптужена је била, да је хтела да отрује свог мужа, а уједно, да је у пет случајева „помогла“ неким женама да — не роде. Тако је стаманила и незаконито дете своје кћери. Сад је ту звер од жене суд осудио на шест година робије.

Брзојави „Застави“.

Стигли 30. новембра.

Русвај у угарској саборници.

Будимпешта. Четврт сата пре но што ће отпочети саборска седница, ушла је опозиција у саборницу у пуном броју. У дворани није било никог од владине странке. Приступ председничком месту био је поседнут од саборске страже. Опозициони посланици довикивали су овој стражи: Срам да Вас је, кад Мађари не треба да вршите ту службу. Перовођа Виктор Ракоши хтео је да се попне на узвишење где је председнички сто, но саборска стража спречила га је у томе. На то му јурише више опозиционих посланика у помоћ, разорили су потпуно председничко место и бациле делове његове на седишта посланичка. Све су порушили као и законске књиге. Стражу су истерали из саборнице, ограду порушили, министарску клупу и фотеље раскидали, клупе поторгали. Саборница пружа слику дивљачког пустошења. Опозиција је посела председничко узвишење, ни један посланик владине странке није се видео у саборници Наравно да седница пре подне није отворена. Владина странка одржаће у подне конференцију да закључи како да се на даље држи. Између опозиционих посланика и саборске страже дошло је до јаке гужве. Четири стражара рањени су дрвећем. Поговара се, да ће се против посланика покренути судски поступак. У подне долази судска комисија, да прегледа све у саборници. Судци ће бити опуномоћени потребном силом да затворе посланике који су рушили и стражу повредили. Данас неће бити седнице. Пошто је саборска стража истерана, сео је Габоњи на председничку столицу Комесар дворане Фаркаш, изишао је из ње и отишао Тиси и дркћући целим телом рекао: Екселенцијо! Туча је отпочета од Јулија, Лукача и Пожгаја. Фаркаш је за тим рупио унутра, дочекан је са звиждањем. Фернбах је рекао, да после данашњих догађаја, не остаје у владиној странци. Тиса је одговорио, да оно што се десило у саборници, није политика, већ обичан злочин. Квестор Чавоши, објавио је, у пола 12 сахати, да неће бити седнице, на што су посланици повикали: не верујемо, опет хоће да се изврши насиље. Поговара се да ће се седница одржати довече.

Парламентарне прилике у Угарској.

Будимпешта. Удружена опозиција је решила да по сваку цену спречи да саборски председник Перцел прогласи данас икакав закључак. Остављају се опозицији одрешене руке, да пусте својој страсти на вољу и унапред се изјављује, да ће бити солидарни са сваким делом, које буде учинио који члан опозиције.

Руско-јапански рат.

Лондон Руси одржавају на манџурском бојишту непрестану топовску паљбу, на коју Јапанци не одговарају.

Недељни ред позоришних представа.

У уторак, 30. новембра (13. децембра) овде први пут: **„Неисписан лист.“** Шаљива игра у 3 чина, написао Ернест плем. Волуоген, превела Милка Марковићка.

У четвртак 2. (15.) децембра **„Отело“**, трагедија у 5 чинова, написао Виљем Шекспир, четири чина превео Г. Гершић, пети А. Хаџић, за српску позорницу удесио А. Хаџић.

У суботу, 4. (17.) децембра, први пут, **„Ђула“**. Слика из Шајкашког народног живота у два дела, написао Л. М. д. **„Моравка“**. Слика из србијанског живота у 1 чину, написао М. Сретеновић.

У недељу, 5. (18.) децембра: **„Сађурица и шубара“** Позоришна игра у 4 чина, с певањем, написво Илија Округић Сремац. (Представа за народ с обаљеним ценама.)

БРАЋА РАБШТЕРН
НОВИ САД 148 42—
ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ
Фабрика шесструке сирћетне есенције.

ДОПИСНИЦЕ ЗА СВЕЧАРЕ
и за
НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ:
СВ. НИКОЛА, — БОЖИЋ. — СВ. ВАСИЛИЈЕ (Нова Година), — СВ. ЈОВАН.

Ове дописнице врло су укусно и фино израђене у 10 боја, а по правом типу српско-православном, те се најлепше препоручују за наступајуће благдане.

100 комада 7 круна.

Ко у напред новац пошаље, добиће дописнице поштом, о нашем трошку.

Нови Сад, 1904. год.

С поштовањем
СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА
Браће М. Поповића.
1170 2—3

МАГИСТЕР ФАРМАЦИЈЕ
са квинквениум може одмах добити мјесто уз врло добре увјете у једној босанској апотеци. Адресу даје администрација „Заставе“.
1173 3—3

На сваком листу водени знак.
Одликовано златном медаљом у Бечу. 1902.
Прави египатски папирни омотци за цигаретле [Hülsen] јесте
AIDA
а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве.
790 26—40
Светски извозник.
Добија се у главним и спец. трафи ама.

ПРАВЕ
СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ,
гарантирано чисте у свакој количини и јачини, овогодишње, може се добити код потписаног.
Пошто путнике не држим, то с тога свакоме па захтевање шаљем мустре бадава.
Такође разашиљем и у флашама шљивовицу, паковану у с акој величини и количини и Демијонима било поштанским или жељезничким пошиљкама.
ДУШАН ТОДОРИЋ,
пецриво сремске шљивовице.
1154 11—80 **СТАРА-ПАЗОВА** (Срем.)

КУШАКОВИЋА КАЛОДОНТ
ЗА ЗУБЕ И ДЕСНИ
КУШАКОВИЋА КАЛОДОНТ-ГЛИЦЕРИН КРЕМ
за зубе
савршенство је у зубном лекарству, зуби постају блештећи бели — отклања непријатан задах из уста, очвршћава десни и одклања зубобољу. Испитан је и препоручен лекарским саветом у Београду, и награђен на великој Енглеској изложби у Лондону и Грчкој изложби у Атини.
Продаје се свуда
по 50 потура
комад, продавци имају 30% чисте зараде.
Главно стовариште за Аустро-угарску, Босну и Херцеговину, Хрватску и Славонију код г.г.
Браће М. Поповића
у Новом Саду,
Александра Мудрока
у Митровици.
КУШАКОВИЋА, апотека код св. Ђорђа Врања (Србија). 1027 20—

Ideal
Писаћа машина,
која одма пише јасна слова, а која су трајна и децимални табулатор.
Ремек дело модерне машинске технике за писање.
Проспекте и пробе писања разашиљу
Hch. Schott & Donnath,
BUDAPEST 1054 44—50
VII., Erzsebetkörut 1.

КЊИЖАРИМА
И КЊИЖАРСКИМ ПОМОЋНИЦИМА!!
Ко од књижара жели да се етаблира у Београду, може добити под врло повољним условима новоуређену антикварницу, која се може претворити и у књижару. Радња се налази на најживљем месту — преко пута двора. 1158 5—10
З условов обратити се Јови Адамовићу, главном уреднику „Правде“, Београд.

По високој кр. земаљској влади проглашена лековитом водом рудницом
чиста алкаличко-муриатичка
Апатовачка киселица
није само најбоље и најздравије
столно пиће
него је и најкориснија и најгласовитија
лековита вода
која је од првих лијечничких ауторитета препоручена и дјелује ненадкриљиво код болести желудца, плућа, грчљана, разних катара, астме, мјехура, камења, хемероида (златне жиле), натеклих и зрнатих јетара, жгаравице и разних женских болести. 162 59—100
Одликована са 13 златних и сребрних колајна.
„Управитељство врела Апатовачке киселице“
Загреб, Илица број 17.
Добија се у свима лекарнама, трговинама миродија, рестаурацијама и гостионама.
ZAŠTITNA MARKA

Свака породица може заштедети новаца!!! 1144 6—

Диван прибор за каву за шест особа у свакој боји само 95 н. — 1 ф. 40 1ф. 90 н.	Фини ажур прибор за каву за шест особа у разној боји, само 2 ф. 20 — 2 ф 90 — 3 ф. 45			Фина гарнитура за 6 особа од платна дамаста само 2 ф. 10 н. 2 ф. 90 н. 3 ф. 40 н. — 3 ф. 90 н.	6 комади финих пешкира од платна само 1 ф. 25 н. 1 ф. 72 н. 1 ф 99 н. — 2 ф. 10 н.
30 рифи комад финог платна само 3 фо . 65 нов.	Комад од 30 рифи платна као кожа само 4 ф. 15	Комад од 30 рифи финог ирског платна само 4 ф. 95 н.	Комад 30 рифи биор платна само 5 ф. 45 н.	Комад од 30 рифи румбургер платна само 5 ф 60 н	Комад од 30 рифи прве врсте румбургер платна само 6 ф 40 н
0 рифи платно као кожа само 8 ф. 25 н.	Комад од 50 рифи ирског платна само 9 ф. 45 н.	Комад од 50 рифи румбургер платна само 10 ф. 40 н.	Комад од 30 рифи доброг шифона само 4 ф 65 н	Комад од 30 рифи Р. шифона само 5 ф. 40 н.	Комад од 30 рифи Р. Р. шифона само 6 ф. 85 н.
30 рифи комад чикош конофоса само 3 ф. 25 н	Комад од 30 рифи чикошки и костански 1. врсте конофос само 4 ф. 55 н.	Комад од 80 рифи финог конофоса само 5 ф. 40 н.	Комад од 35 рифи конофос специјалитета само 6 ф. 40 н.	Комад од 30 рифи белог чикош чиквата за превлачење кревета само 6 ф. 35 н	Комад од 30 рифи са цветићима белог чинвата за превлачење кревета само 7 ф. 40 н.
Дивне женске кошуље платнене са ручним везом само 85 н., 1 ф. 15 н. — 1 ф. 55 н	Дивне женске кошуље од шифона са швајцарским везом само 1 ф. 10 н. — 1 ф. 42 н. — 1·75	Дивних женских спаваћих корзета у великом избору само 98 н. — 1 ф 25 н. — 1 ф. 56 н.	Дивне женске гаће од шифона, само 90 н. 1 ф. 18 н. 1 ф. 45 н.	Дивне шифонске доње сукње са везом само 1 ф. 35 н. 1 ф. 75 н. 2 ф. 25 н.	Диван клот и доње сукње само 1 ф. 65 н. — 2 ф. 15 н. 3 ф. 22 н.
Креветски чаршав 2 метра дуг и 1½ метар широк без шава само 92 н.	Дивни платнени креветски чаршави 2 метера дуги и 1½ широк само 1 ф. 05 н	**МЕЂУНАРОДНА ТРГОВАЧКА АГЕНЦИЈА** Nemzetközi keresk. ügynökség Budapest, Kerepesi-ut 65. szám, I. em.		Диван свилени клот јорган у свима бојама само 3 ф. 95 н.	Диван кашмирски јорган у свима бојама само 3 ф 55 н.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадзворић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду